

Autorka: Veronika Michelčíková

Spravodlivosť pre obeť sexuálneho obťažovania

Má zmysel brániť sa právnou cestou?

Ženy, priateľky, zamestnankyne, manželky, matky... Práve ony sú najčastejšie obeťmi sexuálneho obťažovania. Málokto, kto nezažil sexuálne obťažovanie si vie predstaviť čím, si obeť prechádzajú nielen počas sexuálnych atakov, ale aj počas snahy brániť sa pred týmto konaním. Bagatelizácia konania, nedôvera spoločnosti či dokonca obviňovanie obeť, býva bežnou súčasťou procesu obrany. Práve zľahčovanie konania môže byť jeden z dôvodov, prečo obeť sexuálneho obťažovania na vyhľadávanie právnej pomoci často rezignujú.

Slovenská republika je viazaná Dohovorom o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, ktorý prijala a ratifikovala. V zmysle tohto Dohovoru má každý štát povinnosť „zaviesť právnou ochranu práv žien na rovnakom základe s mužmi a zabezpečiť prostredníctvom príslušných národných súdov a iných verejných inštitúcií **účinnú ochranu žien proti akémukolvek aktu diskriminácie**“. Právny poriadok Slovenskej republiky túto právnou ochranu vymedzuje prostredníctvom antidiskriminačného zákona.

Pred sexuálnym obťažovaním, ktoré sa deje v uliciach, však nie je možné sa brániť v zmysle antidiskriminačného zákona. Ochrana poskytovaná antidiskriminačným zákonom sa vzťahuje na vymedzené oblasti, medzi ktoré patrí: oblasť pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a oblasť poskytovania tovarov a služieb. Obeť sexuálneho obťažovania na ulici sa teda nemôže domáhať ochrany v zmysle antidiskriminačného zákona, môže svoju situáciu riešiť iba ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu v správnom konaní.

Vo Francúzsku na ochranu pred sexuálnym obťažovaním v uliciach prijali v roku 2018 zákon o boji proti sexuálnemu násiliu a obťažovaniu. Polícia môže na základe tohto zákona osobe, ktorá sa dopúšťa sexuálneho obťažovania udeliť pokutu na mieste do výšky 750 Eur. Vo Francúzsku na základe prijatej legislatívy za prvých 8 mesiacov účinnosti zákona, polícia udelila 447 pokút

Autorka: Veronika Michelčíková

za sexuálne obťažovanie. Je teda na zváženie, či by možnosť udelenia pokuty za sexuálne obťažovanie na mieste, nemohla predstavovať rýchly a účinný prostriedok ochrany pred sexuálnym obťažovaním v uliciach aj v Slovenskej republike.

Dôležité je poukázať aj na to, že pojmy **sexuálne obťažovanie a sexuálne násilie nie sú totožné** a právna ochrana pred týmito konaniami je odlišná. Vo výskumnej správe z monitoringu médií Stredisko poukázalo na to, že tieto pojmy si často zamieňajú aj médiá. Skutky sexuálneho násillia môžu naplniť skutkovú podstatu niektorých trestných činov proti ľudskej dôstojnosti (napr. znásilnenie, sexuálne násilie alebo sexuálne zneužívanie). Je možné sa pred nimi brániť podaním trestného oznámenia. V trestnom konaní môže súd uložiť páchatelovi za sexuálny trestný čin trest odňatia slobody. Oproti tomu **pred sexuálnym obťažovaním v zmysle antidiskriminačného zákona je možné sa brániť v civilnom súdnom konaní.**

Obetí, ktoré sa v prípadoch sexuálneho obťažovania rozhodnú brániť svoje práva podaním žaloby na súd je však iba mizivé percento. Dôvodov, ktoré bránia obetiam využiť prostriedky ochrany na súde, je hneď niekoľko. Nutnosť prežiť si spomienky na sexuálne obťažovanie cez výpovede na súde znovu, ale aj dĺžka civilných súdnych konaní, ktorá ešte v roku 2019 predstavovala priemerne 21,6 mesiaca.

Veľkú úlohu zohráva aj prax slovenských súdov ohľadom výšky priznávanej nemajetkovej ujmy. Často je výška nemajetkovej ujmy zanedbateľná a nedokáže obeti sexuálneho obťažovania účinne nahradiť psychickú ujmu, ktorú utrpela. Na druhej strane predstavuje výsledok súdneho konania v podobe úspechu vo veci a ospravedlnenie protistrany morálne zadostučinenie, vo viacerých prípadoch silnejšie ako výška nemajetkovej ujmy.

Alternatívnym prostriedkom právnej ochrany je uzavretie dohody o mimosúdnom urovaní, tam kde je to možné. Výška sumy, ktorú si vie obeť v rámci mimosúdneho urovnania vyrokovať, býva násobne vyššia ako tá, ktorú priznávajú súdy. Úspech, ktorý sa dá mimosúdny urovaním dosiahnuť spočíva najmä v peňažnom plnení, ktorým si obeť môže zabezpečiť dôstojnejší život a na spôsobenú ujmu ľahšie zabudnúť.

Stredisko nedávno uzavrelo prípad sexuálneho obťažovania mimosúdny urovaním. Obeť v tomto prípade zvažovala aj súdne konanie. Z hľadiska

Autorka: Veronika Michelčíková

rýchlosti konania aj samotnej výšky nemajetkovej ujmy však predstavovalo mimosúdne urovnanie najefektívnejší spôsob riešenia daného prípadu. Dohodnutá nemajetková ujma nevráti späť čas, kedy sa obeť bála chodiť do práce kvôli každodenným sexuálnym narážkam a nevyžiadaným dotykom. Nenahradí ani zdravotné problémy, ktoré nastali v dôsledku stresu zo sexuálneho obťažovania. Avšak môže pomôcť nahradiť náklady súvisiace s lekármi a psychológmi a podporiť obeť pri zabezpečení svojej rodiny. Predstavuje to pre ňu nový začiatok, zadostučinenie za utrpenú psychickú ujmu a možnosť pohnúť sa ďalej.

Každý prípad sexuálneho obťažovania je individuálny a nedá sa všeobecne skonštatovať, ktorý spôsob riešenia je správny. Dôležitým odkazom pre všetky obeť sexuálneho obťažovania však je, **nebáť sa využiť právnu pomoc** a brániť sa právnymi prostriedkami. Proces právnej obrany nie je ľahký ani rýchly. Na konci dňa však obeť právnymi prostriedkami vie dosiahnuť tú satisfakciu, ktorá je pre ňu dostatočná a nahradí jej aspoň čiastočne spôsobenú ujmu. V neposlednom rade to dáva **odkaz spoločnosti, že sexuálne obťažovanie nie je v poriadku, obeť ho trpieť nebudú a sú pripravené sa pred takým konaním brániť**. A to je úspech, o ktorý sa oplatí bojovať právnou cestou.

V prípade, že ste sa stali obeťou sexuálneho obťažovania, môžete sa obrátiť na Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ktoré poskytuje bezplatnú právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie.

Viac informácií nájdete na: <https://www.snslp.sk/nasa-cinnost/pravne-sluzby/pravna-pomoc/>.

